

VZGOJNI NAČRT OŠ BRANIK

1. UVOD

VZGOJNI NAČRT je dokument, v katerem je zapisan načrt uresničevanja družbeno sprejetih vrednot, še posebej tistih, ki so zajete v naši viziji.

Vsebuje načine sodelovanja s starši, vzgojne dejavnosti in vzgojne postopke. Izhaja iz ciljev osnovnošolskega izobraževanja (2. člen ZOŠ, UL RS 81/06) in je del letnega delovnega načrta šole. Podpira uresničevanje »3. in 4. Delorsovega stebra izobraževanja«:

ŠTIRJE STEBRI IZOBRAŽEVANJA

1. Prvi stebel, **učiti se, da bi vedeli**, poudarja razvoj vedenja, ustvarjalnega, kritičnega, samostojnega, izvirnega mišljenja. Učenje za doseganje ciljev tega področja v naši šoli najpogosteje srečamo.
2. Steber **učiti se, da bi znali delati** je povezan z znanji potrebnimi za ustvarjanje materialnih dobrin, izvajanje storitev, gospodarsko rast in razvoj, blagostanje, zaslužek. Žal so neravnovesja na tem področju pogosto povezana s pretirano tekmovalnostjo, velikimi razlikami v razvoju, konflikti, uničevanjem okolja in izčrpavanjem virov.
3. Steber **učiti se, da bi znali živeti v skupnosti in eden z drugim** izpostavlja humani razvoj, kar pomeni, da je dobrobit človeka (človeštva) merilo stvari, usmerjenost v trajnostni razvoj pa izraža skrb za okolje in prihodnost. Zato je potrebno sprejemanje povezanosti in soodvisnosti, sodelovanje, preseganje individualizma, egoizma, narcizma, zaprtosti v osebne, družinske in narodne meje. Zorenje v skupnosti in za skupnost, za osebno in planetarno celovitost.
4. Četrty stebel, **učiti se, da bi znali biti in živeti s seboj**, opozarja na pomen spoznavanja samega sebe in širjenje svojih zmožnosti, ustvarjalnosti, svobode in identitete. Učenci naj bi se naučili sprejemati sebe in skrbeti zase tako, da bi živeli v ravnotežju, vedrini, miru in bi uspešno reševali svoje probleme. Življenjska uspešnost je namreč v veliki meri povezana z našim samozavedanjem ter odnosi z drugimi ljudmi.

»Vzgoja in izobraževanje morata omogočiti vsakemu človeku, da sam rešuje svoje probleme, oblikuje svoje odločitve in nosi svoje odgovornosti« (prav tam, 86).

VZGOJNI CILJI OŠ IZOBRAŽEVANJA (2. člen)

Pri oblikovanju vzgojnega načrta naše šole nas vodijo cilji osnovnošolskega izobraževanja, ki so zajeti v 2. členu Zakona o osnovni šoli (UL RS 81/06, 102/07):

2. člen

(cilji izobraževanja)

Cilji osnovnošolskega izobraževanja so:

- zagotavljanje kakovostne splošne izobrazbe vsemu prebivalstvu;
- spodbujanje skladnega telesnega, spoznavnega, čustvenega, moralnega, duhovnega in socialnega razvoja posameznika z upoštevanjem razvojnih zakonitosti;
- omogočanje osebostnega razvoja učenca v skladu z njegovimi sposobnostmi in interesi, vključno z razvojem njegove pozitivne samopodobe;
- pridobivanje zmožnosti za nadaljnjo izobraževalno in poklicno pot s poudarkom na usposobljenosti za vseživljenjsko učenje;
- vzgajanje in izobraževanje za trajnostni razvoj in za dejavno vključevanje v demokratično družbo, kar vključuje globlje poznavanje in odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi, svoje in drugih kultur, naravnega in družbenega okolja, prihodnjih generacij;
- razvijanje zavesti o državni pripadnosti in narodni identiteti, vedenja o zgodovini Slovencev, njihovi kulturni in naravni dediščini ter spodbujanje državljanske odgovornosti;
- vzgajanje za obče kulturne in civilizacijske vrednote, ki izvirajo iz evropske tradicije;

- vzgajanje za spoštovanje in sodelovanje, za sprejemanje drugačnosti in medsebojno strpnost, za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- razvijanje pismenosti in razgledanosti na besedilnem, naravoslovno-tehničnem, matematičnem, informacijskem, družboslovnem in umetnostnem področju;
- razvijanje pismenosti ter sposobnosti za razumevanje in sporočanje v slovenskem jeziku, na območjih, ki so opredeljena kot narodnostno mešana, pa tudi v italijanskem in madžarskem jeziku;
- razvijanje sposobnosti sporazumevanja v tujih jezikih;
- razvijanje zavedanja kompleksnosti in soodvisnosti pojavov ter kritične moči presojanja;
- doseganje mednarodno primerljivih standardov znanja;
- razvijanje nadarjenosti in usposabljanja za razumevanje in doživljanje umetniških del ter za izražanje na različnih umetniških področjih;
- razvijanje podjetnosti kot osebnostne naravnosti v učinkovito akcijo, inovativnosti in ustvarjalnosti učenca.

VIZIJA ŠOLE

Učenci, učitelji in starši si moramo prizadevati razvijati splošno sprejete civilizacijske vrednote, nam najpomembnejše smo zajeli v vizijo:

»Učenci naše šole bodo oblikovali svojo osebnost s pomočjo medsebojnega spoštovanja, strpnosti in zaupanja. Prav tako bodo samostojno reševali življenjske težave in se odgovorno vključevali v skupnost.«

Medsebojno spoštovanje in strpnost sta osnovna pogoja za uspešno sobivanje in opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela.

Zaupanje je izhodišče za vključevanje v dogovorno sodelovanje pri oblikovanju kulture sobivanja.

Samostojno reševanje življenjskih težav in odgovorno vključevanje v skupnost je naš končni cilj, k temu je usmerjen naš trud, da učence skupaj s starši naučimo spretnosti in veščin za reševanje življenjskih situacij.

Učitelji bodo s svojo strokovnostjo in timskim delom iskali poti za prijetno in ustvarjalno prihodnost naših otrok in mladostnikov.

2. VZAJEMNO SODELOVANJE S STARŠI

Glede na dejstvo, da starši nosijo pomemben del odgovornosti za otrokov razvoj in napredek, je sodelovanje s starši nujno.

Odgovornost starša je, da se zanima za svojega otroka, redno prihaja v šolo ter sodeluje z razrednikom in ostalimi učitelji. Odgovornost strokovnih delavcev pa je, da sledijo otrokovemu razvoju, ga usmerjajo, sodelujejo s starši in jih obveščajo.

Predvidene oblike sodelovanja s starši:

- svet zavoda,
- svet staršev,
- roditeljski sestanki,
- tedenske dopoldanske in mesečne popoldanske pogovorne ure,
- delavnice in predavanja za starše,
- razgovori s šolsko svetovalno službo in /ali ravnateljico,
- vključitev staršev v različne dejavnosti šole: v dneve dejavnosti, tabore in šole v naravi, posebne oblike dela z oddelki, prireditve, itd...

3. VZGOJNE DEJAVNOSTI ŠOLE

PROAKTIVNE IN PREVENTIVNE DEJAVNOSTI

Izhajajo iz našega poslanstva, vizije, vrednot in ciljev OŠ ter potreb učencev in okolja.

Osnovni cilj je oblikovanje okolja, v katerem učenci uspešno zadovoljujejo temeljne telesne, duševne, socialne in duhovne potrebe, razvijajo samostojnost, pozitivno samopodobo, pridobijo čut za odgovornost.

Vsi učenci bodo na prvih razrednih urah seznanjeni s Hišnim redom in s Pravili šolskega reda. Glede na potrebe pa tudi kadarkoli med letom.

Izvajali bomo naslednje proaktivne in preventivne vzgojne dejavnosti:

- **pri pouku:**

aktivno vključevanje učencev v načrtovanje, izvajanje, vrednotenje učenja in dela v skladu z njihovimi zmožnostmi (npr. vrednotenje lastnih izdelkov in uspeha, socialne igre v jutranjem krogu v 1. triletju, sodelovanje v skupnosti učencev OŠ Branik).

- **sistematično načrtovanje in izvajanje razrednih ur;** (od 6. do 9. razreda).

Namen: razvijanje socialnih veščin, skrb za ustrezno komuniciranje, organiziranje humanitarnega ali prostovoljnega dela, vrstniške pomoči in medgeneracijskega sožitja, navajanje na procese samovrednotenja, samokontrole, vzpodbujanje zavedanja svobode in odgovornosti za posledice lastnega vedenja (PROJEKT RAZVIJANJE POZITIVNEGA SAMOVREDNOTENJA OTROK IN MLADOSTNIKOV v vseh razredih – od 1. do 5. razreda v okviru pouka in pri razrednih urah), oblikovanje razrednih dogovorov o temeljnih vrednotah življenja v skupini in načinih ravnanja ter sodelovanje pri oblikovanju pravil šolskega in hišnega reda, obravnavanje različnih življenjskih problemov in usposabljanje za uspešno reševanje problemov, oblikovanje predlogov za pohvale.

- **načrtno in sistematično izvajanje preventivnih dejavnosti za preprečevanja zasvojenosti, nasilništva, spolnih zlorab in drugih odklonskih pojavov**

(osebni pogovori, dnevi dejavnosti, delavnice Zdravstvenega doma in Mladinskega centra, Policijske postaje – npr. projekt Policist Leon svetuje, delavnice društva Za boljši svet, obisk družinskega gledališča Kolenc, sodelovanje v raznih preventivnih akcijah...).

- **organiziranje aktivnega preživljanja časa učencev pred in po pouku ali med odmori:**

organiziran odmor v telovadnici, organizirano varstvo vozačev, interesne dejavnosti.

- **povečanje nadzora na določenih krajih in v določenem času:** dežurstvo učiteljev med odmori, jutranje varstvo, varstvo vozačev.

- **izvajanje razvojnih in drugih projektov šole in vključevanje v širše, tudi mednarodne projekte, kot odlične priložnosti za poglobljeno vzgojno delo na mnogih področjih:**

Izvajanje dejavnosti, ki povezujejo učence, delavce šole, starše in lokalno skupnost; stik z ljudmi z visoko etiko in razvito ustvarjalnostjo; projekt EVROPSKA VAS, razne prireditve na šoli in v krajevni skupnosti, povezovanje s pobratenim Sagradom, skrb za urejenost šole in okolice.

- **poudarjanje zglednega vedenja učencev;**

z vzornim vedenjem vseh zaposlenih in pogovori o takem vedenju pri pouku, izven pouka, v podaljšanem bivanju, na hodnikih, v jedilnici, ...

SVETOVANJE IN SPORAZUMNO REŠEVANJE MEDSEBOJNIH PROBLEMOV IN SPOROV Z VZGOJNIMI POSTOPKI

Svetovanje se izvaja pri reševanju problemov, ki so posledice nespoštovanja drugih ter kršitev šolskih pravil. Pri svetovanju gre za iskanje kompromisov, učenje kulture medsebojnega poslušanja in sporazumevanja z namenom spodbujanja samovrednotenja oz. samopreseje. Posebne oblike so osebni svetovalni pogovori ter mediacija in restitucija.

Cilji svetovanja so, da se učenec uči:

- oblikovati lastne cilje in strategije za njihovo uresničevanje,

Vzgojni načrt OŠ Branik

- organizirati lastno delo za večjo učinkovitost,
- spremljati svojo uspešnost,
- razmišljati in presojati o svojih vedenjih in ravnanjih drugih ljudi,
- prevzemati odgovornost in sprejemati posledice svojih dejanj,
- empatičnega vživljanja v druge, sprejemanja različnosti,
- opazovati lastna občutja, razmišljanja in vedenja,
- razumeti vzroke za neustrezna vedenja pri sebi in drugih,
- reševati probleme in konflikte,
- ustrezno ravnati v situacijah, v katerih je prisoten stres, strah, tesnoba, jeza, žalost, občutki sramu ali krivde, konflikti, apatičnost, frustracije, depresija, doživljanje neuspehov (čustvena inteligentnost),
- razvijati realno pozitivno samopodobo in samospoštovanje.

Svetovanje se lahko izvaja v okviru ur oddelčnih skupnosti, pogovorov z učenci, v času govorilnih ur za starše in učence, ob sprotne reševanju problemov in drugih priložnostih.

Osebni svetovalni razgovori

učiteljev, svetovalnih delavcev ali drugih z učenci, še posebej tistimi, ki imajo probleme, so izjemno pomembni. So najboljša pot za graditev medsebojnega zaupanja, ki je plodno okolje uspešnega svetovanja.

VZGOJNI POSTOPKI:

- Ob posameznem dogodku, ki po učiteljevi presoji zahteva razgovor, se z učencem pogovori učitelj, povezan s tem dogodkom (disciplinske, učne ali kakšne druge narave).
- Po dveh vpisih v Mapo vpisov ali presoji posameznega učitelja, da gre za nek večji problem, se z učencem pogovori razrednik. Učenca opozori, da bo ob še nekaj vpisih, o tem obvestil starše. V primeru, da ima učenec druge težave (učne, osebne, socialne..), razrednik z njim opravi pogovor in se na podlagi tega odloči, kako naprej (ali bo v reševanje problema pritegnil še starše, druge učitelje, šol. svet. službo, ravnateljico, druge službe...).

Vsebinsko razgovora razrednik ali drugi strokovni delavec, zapiše.

- Po 4 – 5 vpisih v Mapo vpisov razrednik pisno obvesti starše in jih skupaj z učencem povabi na razgovor. Pri tem po potrebi sodeluje tudi šolska svetovalna služba ali ravnateljica.

Na tem razgovoru se vodi zapisnik.

V pogovoru svetovalc učencu pomaga uvideti njegove potrebe in motive ravnanj ter povezanost ravnanj z njihovimi posledicami. Pomaga mu pri presojanju lastnega vedenja z vidika učinkovitosti in etične sprejemljivosti, pri ugotavljanju pozitivnih in negativnih posledic njegovih ravnanj zanj in za druge. Ponudi mu pomoč pri iskanju uspešnih in etično sprejemljivih vedenj, s katerimi bo učenec lahko uspešno zadovoljil svoje potrebe in interese, ter pri načrtovanju potrebnih sprememb.

Svetovalnemu pogovoru lahko sledi **dogovor** med učencem, starši in strokovnim delavcem ali vodstvom šole ter različne oblike pomoči učencem. Dogovor opredeljuje cilje, odgovornosti sodelujočih in morebitne izjemnosti.

Oblike pomoči učencu so lahko še:

- organizacija pomoči učitelja ali sošolcev pri učenju,
- načrtno vzpostavljanje določenih socialnih povezav med učenci,
- vključevanje v določene dejavnosti,
- uvajanje v določene funkcije in druge pomembne odgovornosti,
- nudenje različnih oblik zunanje pomoči,
- dogovori z učencem o občasnih individualnih programih (učnih ali vzgojnih),
- zagotavljanje varnosti itd.

Restitucija

Restitucija je metoda poravnave povzročene škode. Pri tem ne gre v prvi vrsti za materialno škodo, čeprav tudi ta ni izvzeta, pač pa v večji meri za škodo, ki jo učenci povzročijo na etičnem, socialnem in psihološkem področju.

Pri restituciji naj bo poravnava smiselno povezana s povzročeno etično, psihološko, socialno ali materialno škodo. Kadar učenec ne more poravnati škode neposredno, jo lahko nadomesti na področju, na katerem je bila škoda povzročena.

Mediacija je postopek, v katerem se osebe, ki imajo problem ali konflikt, ob pomoči tretje osebe, posrednika oziroma mediatorja, pogovorijo in ugotovijo, kje so točke njihovega spora, izrazijo svoja mnenja, ideje, težave in čustva, izmenjajo stališča ter poskušajo najti rešitev, s katero bodo vsi zadovoljni. V mediaciji prevzamejo udeleženci odgovornost za rešitev nastalega konflikta. Zanj se bomo izobraževali v prihodnjih letih.

Restitucija in mediacija sta za učenca prostovoljna, ponujena možnost.

Individualni vzgojni načrt

Za učence, ki bodo potrebovali posebno pozornost in strokovno pomoč, bomo oblikovali individualizirani vzgojni načrt. Pri tem sodelujejo učenec, starši in strokovni delavci šole. Ta naj bi učencu pomagal doseči pozitivne spremembe v načinih zadovoljevanja lastnih potreb, upoštevanja potreb in pravic drugih (do nemotenega učenja in dela, varnosti...), sprememb na področju učenja in vedenja. Pri tem bomo upoštevali posebnosti učenca. Če starši učenca ne bodo pripravljene sodelovati, bo šola oblikovala individualizirani vzgojni načrt brez njih. Oblikuje se tim, v katerem so razrednik, šolska svetovalna služba, ravnateljica ali drugi.

Individualizirani vzgojni načrt bo vseboval:

- jasen opis problema,
- jasen opis ciljev učenja in vedenja,
- načrt ustreznih pomoči učencu in posebnih vzgojnih dejavnosti,
- strinjanje učenca, staršev in delavcev šole o lastnih nalogah in obveznostih, ki izhajajo iz uresničevanja načrta,
- morebitne izjeme in odstopanja od dogovorjenih pravil,
- način spremljave izvajanja načrta,
- posledice uresničevanja oziroma neuresničevanja dogovorjenega.

VZGOJNI UKREPI

Vzgojni ukrepi so posledice težjih ali ponavljajočih kršitev pravil šole (določenih v Pravilih šolskega reda OŠ Branik) in so način reševanja problemov, ki se s tem pojavijo.

Uporabljajo se:

- če trenutna situacija narekuje naglo ukrepanje (nevarnost, posredovanje v pretepu, zaščita imovine, ipd.),
- če učenci zavračajo sodelovanje pri reševanju problemov in so bile predhodno izvedene druge vzgojne dejavnosti (svetovanje, pogovor s samopresojo, restitucija, mediacija, itd.),
- kadar učenci niso pripravljene upoštevati potreb in pravic drugih ali ponavljajo kršitve pravil šolskega reda in dogovorov.

Možni vzgojni ukrepi so:

- **zadržanje na razgovoru** v zvezi z reševanjem problemov po pouku s soglasjem in vednostjo staršev;
- kadar učenec onemogoča učenje drugih učencev ali ogroža varnost, se zanj lahko **organizira učenje in delo izven učne skupine** – pri prostem učitelju ali pri svetovalni službi. Učitelj, ki je uporabil ta ukrep, preveri delo učenca in se z njim pogovori o vzrokih težav;

Vzgojni načrt OŠ Branik

- **povečan nadzor nad učencem** v času, ko je v šoli, a ni pri pouku ali pri organiziranih oblikah vzgojno-izobraževalnega dela (ekskurzije, šola v naravi, kulturni, naravoslovni in športni dnevi, akcije, prireditve, tekmovanja ipd.), ki se izvajajo izven šolskega prostora oziroma organizacija nadomestne ustrezne dejavnosti v šoli;
- **ukinitev nekaterih pravic**, ki so povezane s pridobljenimi statusi učencev ali v povezavi z nadstandardnimi storitvami šole.

O vzgojnem ukrepu morajo biti predhodno ali naknadno obveščeni starši učenca (obvešča jih razrednik – lahko tudi telefonsko). Z njimi se pogovori o kršitvi pravil, posledicah in možnih načinih reševanja težav. Če starši odklonijo razgovor, odklonitev ne zadrži uporabe vzgojnega ukrepa. Zapise o postopkih in razlogih za uporabo vzgojnih ukrepov vodi razrednik.

VZGOJNI OPOMINI – administrativne sankcije

Kadar učenec krši dolžnosti in odgovornosti, določene z zakonom, drugimi predpisi, akti šole in ko vzgojne dejavnosti oz. vzgojni ukrepi ob predhodnih kršitvah niso dosegli namena se učencu lahko izreče VZGOJNI OPOMINI v skladu z veljavno šolsko zakonodajo (Pravilnik o vzgojnih opominih v OŠ, UL RS 76/08).

Vzgojni opomin izreče učiteljski zbor, na obrazložen pisni predlog razrednika. Lahko se ga izreče največ trikrat v šolskem letu. Za učenca, ki dobi vzgojni opomin, šola izdela individualiziran vzgojni načrt.

POHVALE, PRIZNANJA, NAGRADE, ZLATA KNJIGA

Učenci ali skupine učencev lahko za uspešno in prizadevno delo v šoli prejmejo pohvale, priznanja in nagrade ali so zapisani v Zlato knjigo OŠ Branik. Podrobneje so postopki podeljevanja opisani v Pravilih šolskega reda.

Pohvale so lahko:

Ustne:

- za prizadevnost pri enkratni ali kratkotrajni aktivnosti

pisne:

- **pohvala za prizadevno delo pri interesnih dejavnostih in drugih dejavnostih šole.** Podeljujejo jo mentorji ali razredniki.
- **pohvala za vzorno vedenje;** podeljuje jo razrednik ali ravnatelj.
- **pohvala za dosežen učni uspeh**

Priznanja šole in nagrade

podeljuje ravnatelj šole.

Vpis v ZLATO KNJIGO OŠ BRANIK

Vzgojni načrt šole je obravnaval učiteljski zbor dne 18. 5. 2009.

Vzgojni načrt šole je obravnavala skupnost učencev dne 22. 5. 2009.

Vzgojni načrt šole je obravnaval svet staršev na seji sveta staršev dne 26. 5. 2009.

Vzgojni načrt šole je sprejel svet šole na seji dne 1. 6. 2009.

Vzgojni načrt se začne uporabljati s 1. 9. 2009.

Namestnik predsednika sveta zavoda

Miran Rijavec

V registru aktov zavoda se Vzgojni načrt vodi pod številko 1/2009.